

(Hulda Salmi, Kristinuskon opettaminen työväenluokan lapsille. *Vapaa Ajatus* 2/1912, 17–19.

Julkaistu uudelleen kokoelmassa *Siveysoppi ja uskonnonopetus. Katsomus-, koulutus- ja kulttuuripoliittinen kiista 1900-luvun alussa*. Toim. Tuukka Tomperi. *Filosofia.fi*, Eurooppalaisen filosofian seura ry, Tampere 2013. <<http://filosofia.fi/siveysoppi>>)

Hulda Salmi

Kristinuskon opettaminen työväenluokan lapsille.

Ne kansat, joilla on enemmän kirkkoja ja luostareita, pyhiinvaelluspaikkoja ja pyhimyksiä, pappeja, munkkia ja nunnia, ne jotka vielä nöyrimmin paaviuden uskoa suutelevat, ne ovat heikompia oikeuden, rehellisyyden ja siveellisyyden asioissa. Niillä on kurjimmat yhteiskunnalliset epäkohdat ja enimmänsä rikoksellisia, murhaajia, varkaita ja haureudenharjoittajia. (Otto Rühle.)

Sosialidemokratisen puolueen taholta harjoitetun painostuksen kautta etupäässä on kansakoulujen uskonnonopetusta koskeva kysymyksen osaltaan joutunut pohdinnan alaiseksi maassamme. Se turvallisuuden tunne, jonka koulu- ja kirkko-uskonnon ystävät asiansa suhteen aikasemmin omasivat, on vähitellen alkanut osottaa heikkenemisoireita Siellä ja täällä kyselevät papit, opettajat y. m. mitä heidän rauhaansa sopii. Ja kaukonäköisimmät heistä ovat huomanneet, että tässä kohti on todella jotain tehtävä. Kansakoulujen uskonnonopetusta ei voida valtiouskonnon asiaa vahingoittamatta jättää nykyiselle kannalleen. Jos ei mitään tehdä kasvaa uskonnonopetuksen poistamisvaatimus yhä voimakkaammaksi ja tulee niin ollen vaikeammaksi tukahuttaa.

Niinpä esim. „Kansakoulun lehden“ toimeenpanemassa kansakoulujen uskonnonopetusta koskevassa kyselyssä, jossa lehti pyytää „kansakouluntyöntekijöitä sekä muitakin asiaa harrastavia koulumiehiä valaisemaan asiaa“, ovat herrat vastauksen antajat esiintyneet häikäisevän „vapaamielisinä“.

Jumaluusopin tohtori Paavo Virkkunen

1

m. m. on sitä mieltä, „että ainehiston kristinuskon opetuksessa ei ainoastaan kansakoulussa, vaan kaikessa nuoren kansan opettamisessa pitää määräävältä osaltaan olla *historiallista* eikä järjestelmällistä“ ja olisi hänestä nähden *järjestelmällinen* kristinuskon opetus supistettava yksinomaan Lutherin vähään katkismukseen.

Tuntimäärästä sanoo hän, että se ei ole *tärkeintä* (!) uskonnon opetuksessa. Arvelee 3 viikkotuntia riittävän.

J. Laurila taas paheksuu ulkoaluettamista, laiskanläksyjä ja kaikkea pakotusta (!) uskonnon opetuksessa ja vaatii, että koulun oppimäärän uskonnossakin olisi vastattava oppilasten ikää ja kehitystä.

Ja kaikki „asianharrastajat“ myöntävät yksimielisesti kansakoulun uskonnon opetuksessa olevan epäkohtia, jotka vaativat mitä pikaisinta korjausta.

Kauniita sanoja, eikö totta?

Niitä paperille ladellessaan lienevät nämät korkeimman edistysmieliset koulumiehet ajatelleet seuraavaan tapaan:

Totta on, että uskonnon opetus nykyisellä kannallaan on roskakansallekin liian paksua. Valeita ei näinä sosialistisen villityksen aikoina voida enään yhtä kouraantuntuvina kansalle syöttää kuin noina entisinä hyvinä aikoina, jolloin ihmiset vielä olivat siihen määrään turmeltumattomia (tyhmiä) että varjokin papin kaapusta sai heidät pyhän kunnioituksen valtaamina paljastamaan päänsä ja jolloin jokaisen alttarilta ja saarnatuolista lausutun ajatuksen ehdottomana totuutena epäilemistä pidettiin kuoleman syntinä. — Ne ajat, surullista kyllä, ovat olleet ja menneet. — Nykyiselle kansalle, joka ei edes helvettiä usko, on uskontoa pakostakin tarjottava entisestään hienonnetussa muodossa, muutoin se hylkää sen kokonaan ja paiskaa testamentit vasten kasvojamme. Siispä: lyhennetään kursseja, vähennetään tuntimääriä, poistetaan ulkoluku ja sovitetaan opetus oppilasten iän ja kehityskannan mukaan. Ja kun uskonnon opetus näillä parannuksilla on uudelleen järjestetty niin vaikenevat kenties ne äänet, jotka vaativat uskonnon opetuksen poistamista kouluista, pitkiksi ajoiksi.

Sovitteluteitse siis aikovat porvarilliset koulumiehet pulmasta selviytyä. Ja siksi pitävätkin he viisaampana olla ollenkaan kajoamatta kysymyksen ydinkohtaan: onko uskontoa ensinkään opetettava kansakoulussa. Pitäessään suurta ääntä uskonnon opetuksen alalla vallitsevista epäkohdista toivovat he lukijainsa kokonaan unohtavan, että voisi olla kysymystäkään uskonnon opetuksen poistamisesta kouluista.

Näin nämä herrat.

Oppivelvollisuuskomitea ja alkuopetuskomitea ovat aikoinaan vastanneet tähän kysymykseen ja ovat he kuten tunnettua tulleet siihen tulokseen, että uskontoa on entiseen tapaan opetettava sekä ala- että yläkansakoulussa. Suomen eduskuntakaan oppivelvollisuuslakia laatiessaan ei päässyt edes niin pitkälle, että uskonto olisi tullut poistetuksi pakollisten opetusaineitten joukosta.

Mikä anteeksiantamaton oikeudettomuus! Mikä patavanhoillisuus!

Suomen porvaristo tahtoo yhä edelleen yksimpä alakansakoulun 7 vuotiaille oppilaillekin opetettavaksi uskontoa, josta aineesta eivät vielä kansakoulun viimeisen luokan oppilaatkaan ymmärrä hölynpölyä. Kun vertaa esim. toista sataa vuotta sitten eläneen professori ja arkkipiispa J. Tengströmin käsityksiä uskonnon opetuksesta nykyaikaisten koulumiesten käsityksiin niin joutuu yllämainittu herra aivan ihailtavaan valoon. Hän nim. tahtoi lapsille alemmilla asteilla opetettavaksi uskonnon sijasta helppotajuista siveysoppia ja kerrottavaksi Jesuksestakin vaan jalona ihmisenä,

eikä lapsille käsittämättömänä jumal-inhimillisenä vapahtajana. Väärin oli hänen mielestään täyttää lasten muistia „sanoilla, joilla ei heidän ymmärryksessään ole vastaavaa käsitettä“. Siveysoppinsa lapsia varten puki hän lyhyihin ohjeisiin, jotka lasten täytyi oppia ulkoa. Isämeidänrukouksen sijasta saivat siis lapset painaa muistiinsa esim.:

„Merkitsee enemmän kuinka hyvin ja siveellisesti ihminen elää, kuin kuinka kauan hän elää“, tai: „Tee joka päivä joku hyvä päätös ja mieti tarkoin iltasella missä määrin olet sitä noudattanut.“

Eräässä naisten kasvatusta käsittelevässä kirjasessaan sanoo hän tytöille siihen asti annettua uskonnonopetusta „vähemmän valistuneeksi“ ja pitää suotavana, että uskonto muutettaisiin „järkeväksi hyveopiksi“ poistaen siitä kaikki „syvämieliset, hämärät ja epäkäytännölliset opit“. Ja ainoastaan tällä tavalla hänestä nähdän voitaisiin kasvattaa „järkeviä, valistuneita ja onnellisia ihmisiä ja kansalaisia“.

Ihastuttavaa nykyiseen katsoen, eikö totta?

Mitä tulee vieraisiin maihin tässä kohti

2

niin ovat ainakin jotkut maat Suomea ilahuttavasti edellä.

Ranskassa ja Hollannissa on uskonnon opetus kouluista kokonaan poistettu ja Belgiassa, Englannissa, Amerikan Yhdysvalloissa, Italiassa sekä Schweitsissä on se tehty vapaaehtoiseksi, lasten vanhemmista riippuvaksi asiaksi.

Meillä sitävastoin, kokonaisen suuren puolueenkaan vaatimuksesta vallanpitäjät eivät kunnan kohautta korvaansakaan koko uskonnonopetuksen poistamisasialle. Heidän mielestään ei ole syytä siihen. Uskonnonopetus on kantanut kauniit hedelmät. Yhteiskuntamme on oikea kristillinen malliyhteiskunta. Vai mitä sanotaan tästä:

Nälkäisiä ei ruokita, alastomia ei vaeteteta, sairaita ja vanhuksia ei hoivata, orpolapsille ei tarjota turvaa, maattomille ei anneta maata, työttömät eivät saa työtä, viluilta kielletään puut, työmiehen palkka jätetään joko kokonaan tai suurimmalta osaltaan maksamatta, työläinen on orja eikä vapaa, papeilta ei puutu säkkiä eikä kukkaroa, ryöstövoutteja ja poliiseja on runsaasti, ammattimurhaajain läsnäoloakaan ei puutu, prostitutsionilaitos on kukoistava, viinasta ei ole puutetta, vankilat saavat täytensä asukkaita vaikkakin suurimmat roistot jätetään niitten seinien ulkopuolelle, mielisairasten luku on suuri, kouluja ei ole liikaa, köyhälistöläisen ihmisarvo on nollassa, laiskoina elävät omistavat kaiken, työtätekevillä joukoilla ei ole mitään. J. n. e.

Kaikki siis kuten tuleekin olla kristillis-siveellisille ihanteille rakennetussa yhteiskunnassa. Kannattaa taistella järjestelmän pysyttämiseksi entisellään uskonnon opetuksineen ynnä muineen. Eikö totta, valtio- ja koulu-uskonnon puoltajat!?

Hulda Salmi.